

МОРБИЛИ (БРУСНИЦА, ДРЕБНА ШАРКА)

Морбили е остро инфекцио заболяване с много висок контагиозен индекс (до 100%) и комплекс от клинични прояви: висока температура, катар на горните дихателни пътища и конюктивит, макуло - папулозен обрив по кожата и типичен обрив по лигавицата на бузите / Петна на Филатов - Коплик/.

Етиология: Причинява се от вирус *Morbillivirus morbillorum*. Много неустойчив на външни условия и дезинфектанти.

Епидемиология: Източник на инфекция е само болния, като вирусът се отделя в околната среда 2-3 дни преди първите болестни прояви. Заболяването се разпространява по въздушно - капков път чрез секрета от горните дихателни пътища и конюктивите.

Възприемчивостта е много висока, контагиозният индекс е 95-100%. Кърмачето не боледува до шестия месец, поради превантивната роля на майчините антитела, преминали диаплациентарно.

Патогенеза: Входната врата е лигавицата на горните дихателни пътища и конюктивите, от където вирусът достига до органите на ретикуло-цистиоцитарната система (първична виремия) и кожата (вторична виремия).

Инкубационният период е от 9 до 14 дни, по изключение може да бъде и по-дълъг - до 17 дни. При имунизирани лица инкубационният период е още по-дълъг - до 21-28 дни.

Клинична картина: Заболяването протича в три обособени стадия.

- **Катаален стадий** - постепенно начало с покачване на температурата, обща отпадналост, изразен катаален синдром: ринит с обилна секреция, трахеобронхит с мъчителна кашлица, конюктивит с парене и сълзене, оток на клепачите, фотография - "facies morbillosa". Този стадий продължава средно 3 дни, като в края му по букалната лигавица се виждат петната на Филатов-Коплик (белезникави, трудно свалящи се, разположени върху силно зачервена лигавица) - патогномостичен признак.
- **Обривен стадий** - започва след 3-ия ден с ново покачване на температурата, влошаване на общото състояние и появата на обрив, който започва зад ушите, обхваща постепенно лицето, шията, смъква се по трупа и към пети-шести ден достига крайниците. Обривът е мономорфен, макулозен, с тенденция към конфлуиране, несърбящ. Обривният стадий продължава 3 дни.
- **Реконвалесцентен стадий** - започва след 6-я ден с нормализиране на температурата и постепенно изчезване на обрива без цикатризиране.

При неимунизирани лица болестта протича като средно тежка или тежка форма: хиперпирексия, обща интоксикация, диариен синдром, обилен, често хеморагичен обрив. Нерядко с първична морбилина пневмония. Други усложнения -бронхити, плеврити, миокардити, пиелити, менингити, енцефалити.

При имунизирани лица заболяването протича леко, с удължен инкубационен период, дискретен обрив, може да липсват петната на Филатов-Коплик - *morbilli mitigati*.

Диагноза: Базира се върху епидемиологичните данни за контакт с болен, наличието на петна на Филатов-Коплик. Вирусологично изследване (кръв, урина, конюктивален секрет) и серологично по ELISA потвърждават диагнозата.

Лечение: Лечението се провежда в домашна обстановка. Назначава се течно- кашава диета /пючета, кремове/, плодови желета, повече течности, плодови сокове, витамини, шипков чай, антипиретици. При развитие на усложнения се прилагат антибиотици.

Прогноза: Добра. С изключение на тежките форми, при които се наблюдават усложнения от страна на ЦНС.

След преболедуване остава траен имунитет.

Профилактика: имунизация с комбинирана ваксина срещу Морбили - Рубеола - Паротит (MRП), чието поставяне е задължително. За изграждането на пълен имунитет е необходимо децата да бъдат обхванати с две дози, като първата доза се поставя на 13-месечна възраст, а реимунизацията се прави на 12 години.

Профилактични мерки :

- осигуряване на децата обслужващ общинопрактикуващ лекар по местоживееще,
- редовно имунизиране съгласно имунизационния календар на Р.България,
- избягване на контакт с заболели лица,
- незабавно посещение при лекар при появя на признаци на заболяване,
- поддържане в добро хигиенно състояние на жилищата, редовно проветряване.

Противоепидемични мерки :

- изолация на заболелия в дома или болнично заведение
- имунизация на контактните лица с комбинирана ваксина срещу морбили, паротит и рубеола във най-кратък срок
- незабавно посещение при лекар при заболяване сред контактните лица

Епидемиологична ситуация:

- към март 2017 г. в България няма регистрирани заболели лица.
- в съседна Румъния здравните власти съобщават за 3 196 случая на болестта, сред тях и 17 жертви. За голям брой заболели докладват Италия (728 души) и Великобритания (569 души)
- Според доклада на Европейския център за контрол на заболяванията, в страните от ЕС най-висока е заболяваемостта от морбили във възрастта до 1 г. и 1 - 4 години. 81 % от всички заболели са неимунизирани, 8 % са имунизирани с 1 доза, 4 % с данни за имунизация с 2 и повече дози, а 7 % са без данни.
- Поради ненавършена имунизационна възраст, най-много неваксинирани деца (98 %) има сред кърмачетата, които са особено уязвими към заболяването и са най-добре защитени когато е постигнат достатъчно висок колективен имунитет, т.е при поне 95 % имунизационен обхват на населението с 2 дози морбилина ваксина.